

SENAT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Zapis stenograficzny
(2246)

171. posiedzenie
Komisji Spraw Zagranicznych
w dniu 7 czerwca 2011 r.

VII kadencja

Porządek obrad:

1. Rozpatrzenie ustawy o wypowiedzeniu Konwencji międzynarodowej o zakazie pracy nocnej kobiet, zatrudnionych w przemyśle, podpisanej w Bernie dnia 26 września 1906 roku (druk senacki nr 1233, druki sejmowe nr 4128 i 4177).

(Początek posiedzenia o godzinie 15 minut 29)

(Posiedzeniu przewodniczą przewodniczący Leon Kieres oraz zastępca przewodniczącego Dorota Arciszewska-Mielewczyk)

Przewodniczący Leon Kieres:

W porządku obrad mamy jeden punkt, mianowicie rozpatrzenie ustawy o wypowiedzeniu Konwencji międzynarodowej o zakazie pracy nocnej kobiet, zatrudnionych w przemyśle, podpisanej w Bernie dnia 26 września 1906 roku – druk senacki nr 1233, druki sejmowe nr 4128 i 4177.

Witam serdecznie pana Lecha Mastalerza, naczelnika wydziału w Departamencie Prawno-Traktatowym w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, oraz panią Agnieszkę Bolestę-Borkowską, głównego specjalistę w Departamencie Prawa Pracy w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej.

Kto z państwa pierwszy przedstawi...? Pan naczelnik, bardzo proszę.

**Naczelnik Wydziału Traktatów w Departamencie Prawno-Traktatowym
w Ministerstwie Spraw Zagranicznych
Lech Mastalerz:**

Jeżeli można, chcę przeprosić, że niestety tak niskiej rangi przedstawiciele...

(Przewodniczący Leon Kieres: Panie Naczelniku, liczą się kompetencje.)

...ale to wynikało przede wszystkim z pewnego napięcia czasowego, które nastąpiło. Tak niespodziewanie się złożyło, że w tej chwili to my wspólnie dzierzymy berło.

Szanowny Panie Przewodniczący! Wysoka Komisjo!

Tak jak pan przewodniczący wspomniał, mamy dzisiaj... Tematem posiedzenia jest Konwencja międzynarodowa o zakazie pracy nocnej kobiet, zatrudnionych w przemyśle, która została sporządzona w Bernie 26 września 1906 r. Rzeczpospolita Polska przystąpiła do niniejszej konwencji w dniu 14 stycznia 1921 r. w wykonaniu art. 19 aneksu 1 Traktatu między Państwami Sprzymierzonymi i Stowarzyszonymi a Polską, podpisanego w Wersalu dnia 28 czerwca 1919 r.

Konwencja stanowiła instrument prawny, który w momencie tworzenia miał służyć ochronie zdrowia kobiet oraz zapewnieniu im bezpieczeństwa. W obecnej chwili istnieje potrzeba wypowiedzenia niniejszej konwencji z uwagi na jej niezgodność z prawem Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania kobiet i mężczyzn. Należy mieć również na uwadze, iż postanowienia konwencji nie są obecnie stosowane z uwagi na ich sprzeczność z polskim ustawodawstwem, w tym z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej i kodeksem pracy.

Pod względem politycznym wypowiedzenie konwencji nie wywoła negatywnych skutków i zapobiegnie ewentualnemu wszczęciu przez organy Unii Europejskiej postępowania przeciwko Polsce. Wypowiedzenie konwencji nie wywoła skutków społecznych, gospodarczych i finansowych. Jej wypowiedzenie nie spowoduje również konieczności wprowadzenia zmian w prawie wewnętrznym, przedmiotowa konwencja nie jest bowiem stosowana z uwagi na jej niezgodność z przepisami polskimi i regulacjami unijnymi. Skutki prawne jej wypowiedzenia sprowadzą się zatem do faktycznego wyeliminowania z polskiego porządku prawnego umowy międzynarodowej, której zapisy są de facto martwe, choć formalnie obowiązują.

Szanowny Panie Przewodniczący, Wysoka Komisjo, zgodnie z art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych wypowiedzenie konwencji nastąpi w drodze ratyfikacji, za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie, ponieważ konwencja spełnia przesłanki określone w art. 89 ust. 1 pkt 2 i pkt 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Wysoka Komisjo, wnoszę o przyjęcie ustawy o wypowiedzeniu Konwencji międzynarodowej w zakresie pracy nocnej kobiet, zatrudnionych w przemyśle, podpisanej w Bernie dnia 26 września 1906 roku. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący Leon Kieres:

Dziękuję.

Bardzo proszę panią główną specjalistkę.

**Główny Specjalista w Departamencie Prawa Pracy
w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej
Agnieszka Bolesta-Borkowska:**

Szanowny Panie Przewodniczący! Wysoka Komisjo!

Ja także pragnę przeprosić za nieobecność ministra pracy na tym posiedzeniu – wynika ona ze spiętrzenia prac przed prezydencją Polski w Unii Europejskiej. Po prostu nikt nie był w stanie uczestniczyć...

By uzupełnić to, co powiedział pan naczelnik, pragnę przede wszystkim podkreślić, że ze względu na to, iż konwencja ustanawia ogólny zakaz pracy przemysłowej w nocy dla wszystkich kobiet, bez różnicowania wieku, jest ona przede wszystkim – tak jak pan naczelnik wspomniał – niezgodna z zasadą równego traktowania bez względu na płeć, ponieważ w sposób niekorzystny traktuje mężczyzn. Wynika to zarówno...

(Senator Dorota Arciszewska-Mielewczyk: Przepraszam. Co robi?)

Niekorzystnie traktuje mężczyzn.

(Przewodniczący Leon Kieres: Tak, tak.)

(Senator Dorota Arciszewska-Mielewczyk: No bo co?)

(Senator Janusz Rachoń: Bo my możemy pracować w nocy.)

(Senator Dorota Arciszewska-Mielewczyk: No dobrze... A kobiety na przodek to formalność? Ludzie kochani!)

Przewodniczący Leon Kieres:

Za chwilę będzie dyskusja. Dajmy pani naczelnik...

(Głos z sali: Mamy równouprawnienie.)

Ale był ten problem, już kobiety mogą pracować...
(*Senator Dorota Arciszewska-Mielewczyk: No to mówię: to jest chore.*)
Dobrze, ale to w czasie dyskusji...
Bardzo proszę.

**Główny Specjalista w Departamencie Prawa Pracy
w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej
Agnieszka Bolesta-Borkowska:**

Już w wyroku z 1991 r. w sprawie Stoeckel Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzekł, że art. 5 dyrektywy 76/207/EWG dotyczącej równego traktowania kobiet i mężczyzn, który ustanawia zakaz dyskryminacji, sprzeciwia się ustanowieniu w prawie krajowym zakazu pracy nocnej kobiet, nawet gdy przewidziano wyjątki, jeżeli jednocześnie zakaz taki nie dotyczy mężczyzn – a taka sytuacja dotyczy obecnie zapisów konwencji. Do właściwych środków wyeliminowania takiej niezgodności zalicza się wypowiedzenie umowy międzynarodowej.

Należy podkreślić, że polskie ustawodawstwo krajowe nie jest dostosowane do postanowień konwencji. Polski kodeks pracy nie zawiera generalnego zakazu pracy nocnej kobiet. Regulacja polska uwzględnia jednak potrzebę szczególnej ochrony kobiet w okresie ciąży i macierzyństwa, jak również ze względu na opiekę sprawowaną nad dzieckiem, przy czym dotyczy to pracownika opiekującego się dzieckiem do ukończenia przez nie czwartego roku życia. Tak więc konkretna regulacja odnosi się zarówno do kobiety, jak i do mężczyzny. Jest to regulacja kodeksu pracy.

Zasada równego traktowania kobiet i mężczyzn w zatrudnieniu wynika także z aktu wyższego rzędu, jakim jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej.

Wskazane regulacje polskie są zgodne z wymaganiami dyrektyw Unii Europejskiej, w szczególności z dyrektywą dotyczącą czasu pracy, a także dyrektywą o ochronie kobiet w ciąży i kobiet, które niedawno rodziły. Poza tym są zgodne z dyrektywami z grupy tak zwanych dyrektyw równościowych – chodzi tu o trzy dyrektywy odnoszące się do równego traktowania w zatrudnieniu kobiet i mężczyzn.

W Polsce zakaz pracy nocnej kobiet, z pewnymi wyjątkami, został wprowadzony ustawą z dnia 2 lipca 1924 r. w przedmiocie pracy młodocianych i kobiet. Zakaz pracy nocnej kobiet zawarty w tej ustawie został uchylony z dniem 1 marca 1951 r.

Projekt wniosku o wypowiedzenie konwencji został skonsultowany zarówno z właściwymi ministrami, jak i z organizacjami pracodawców i pracowników.

Przewodniczący Leon Kieres:

Przepraszam państwa bardzo, ale muszę wyjść. W Komisji Ustawodawczej nie ma kworum, więc muszę iść zagłosować i zaraz wracam. Pani przewodnicząca będzie prowadziła posiedzenie. Jest też jest moją propozycją – to na wypadek, jeśli nie zdążę wrócić – żeby była sprawozdawcą naszej komisji.

(*Przewodnictwo obrad obejmuje zastępca przewodniczącego Dorota Arciszewska-Mielewczyk*)

Przewodnicząca Dorota Arciszewska-Mielewczyk:

Proszę bardzo.

**Główny Specjalista w Departamencie Prawa Pracy
w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej
Agnieszka Bolesta-Borkowska:**

Spośród organizacji pracodawców i pracowników do projektu ustawy i wniosku o wypowiedzenie konwencji ustosunkował się jedynie NSZZ „Solidarność” i odniósł się pozytywnie do tego wniosku.

W związku z powyższym pragnę prosić, Pani Przewodnicząca i Wysoka Komisjo, o przyjęcie ustawy bez uwag. Dziękuję bardzo.

Zastępca Przewodniczącego Dorota Arciszewska-Mielewczyk:

Dziękuję bardzo.

Czy ktoś z panów senatorów ma pytania? Proszę bardzo.

Senator Włodzimierz Cimoszewicz:

Mnie najbardziej przekonuje argument, że konwencja jest de facto prawem martwym, niestosowanym. Natomiast inne argumenty zaprezentowane przez państwa – jak rozumiem, także na podstawie pewnej interpretacji zasady równego traktowania przyjętej w Unii Europejskiej, w instytucjach Unii Europejskiej – mniej mnie przekonują. Wydają mi się one przykładem takiego bardzo dogmatycznego rozumienia równości kobiet i mężczyzn. Gdyby tak rzeczywiście myśleć, to pewnie trzeba by było zlikwidować w prawie pracy, w regulacjach dotyczących na przykład bezpieczeństwa i higieny pracy, wiele innych przepisów, które różnicują chociażby to, jakie ciężary można podnosić, jakie prace można wykonywać, jakich nie można wykonywać itd. Więc to jest sprawa dosyć dyskusyjna.

Jest tu pewien paradoks – coś, co wydaje się osiągnięciem, a więc zasada równego traktowania płci, prowadzi nas do uchylania czegoś, co sto lat temu uznawano za rozwiązanie pozytywne, za rozwiązanie postępowe. Sto lat temu nasza debata byłaby pewnie oceniona jako bardzo kontrowersyjna.

Jestem pełen wahań, czy rzeczywiście tego typu interpretacja jest właściwa prawnie, z prawnego punktu widzenia.

**Główny Specjalista w Departamencie Prawa Pracy
w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej
Agnieszka Bolesta-Borkowska:**

Ustosunkuję się do tego, co pan senator powiedział. Ochrona kobiet w prawie pracy, zasady bezpieczeństwa i higieny pracy, wszystkie uregulowania... szereg rozporządzeń w polskim prawie pracy ma na celu ochronę kobiety w okresie ciąży i macierzyństwa, a jakiegokolwiek zróżnicowanie, na przykład co do ciężarów, wynika z mniejszej wydolności organizmu kobiety.

Nie jestem specjalistą w zakresie BHP – z góry to mówię – tak że nie jestem w stanie szczegółowo odpowiedzieć na takie pytania. W każdym razie generalnie polskie prawo pracy przyjmuje obecnie jako zasadę ochronę kobiety w okresie ciąży i macierzyństwa, bo to są szczególne okresy, kiedy faktycznie kobieta wymaga ochrony. Dziękuję.

Zastępca Przewodniczącego Dorota Arciszewska-Mielewczyk:

Czy są jeszcze jakieś pytania?

(Senator Janusz Rachoń: Nie ma.)

Niezależnie od mojej opinii na ten temat i absurdalności pewnych rozwiązań wydaje mi się, że przystąpimy do głosowania.

Kto z pań i panów senatorów jest za przyjęciem ustawy, która została nam przedstawiona na posiedzeniu? Proszę nacisnąć przycisk i podnieść rękę. (2)

Kto jest przeciwny? (1)

Kto się wstrzymał? (1)

W związku z tym...

(Senator Janusz Rachoń: Jaki jest wynik?)

2:1:1. Przeszło. W związku z tym rozumiem, że komisja przyjęła opinię o ustawie o wypowiedzeniu Konwencji międzynarodowej o zakazie pracy nocnej kobiet, zatrudnionych w przemyśle, podpisanej w Bernie dnia 26 września 1906 roku, druk nr 1233.

Pan przewodniczący sugerował, żebym była senatorem sprawozdawcą. Jeżeli panowie nie mają nic przeciwko, to ja z przyjemnością jako sprawozdawca przedstawię ten projekt, choć niekoniecznie będzie to moja opinia.

Czy ktoś z panów jest przeciwny?

(Senator Janusz Rachoń: Nie.)

Dziękuję ślicznie.

(Senator Janusz Rachoń: Któż by śmiał?)

Bardzo dziękuję państwu za przybycie na posiedzenie komisji.

(Koniec posiedzenia o godzinie 15 minut 53)

Kancelaria Senatu

Opracowanie i publikacja:

Biuro Prac Senackich, Dział Stenogramów

Druk: Biuro Informatyki, Dział Edycji i Poligrafii

Nakład: 5 egz.

ISSN 1643-2851